

بو پاراستنی به هاگان. دهنگ بده به (۳۱۵)

بذخ شه ممه ۲۵/۲/۲۰۱۰ - ژماره (۷۷۹)

تیا مان



د. نوات محمد نه مین قه ده اغی

باوهر داری به توانا شایه نی دهنگیدانه

له گهرمه ی پروپاگهنده ی هیلژاردن ادا هممو کاندیدکان قسه یان خوش دهیت و زیاتر خاکسار (موتوازیج) دین، دهچنه بازاره کان و خه لکی دهوین و سهروته و سامانی خویان ناشکرا دهکن، هممو ی له هیئتو دستخستنی به لاین به دهنگیک یان به شادارکردن له پرۆسه ی هیلژاردن ادا.

ماموستایه که له گوندیک له رۆژی هینیدا سهروتمیری ناماده بووان دهکات تاره کو بزانیته که شتونه (۴۰) کهس تاره کو نوژی هینی پی تهوار دروست دهیت، دهینت ناماده بووان (۳۹) کهس واته که سیکان پیوسته تاره کو نوژی هینی پی دروست دهیت، له راولیکدا له گهل نوژی خونه کان ده لاین (مام عدوللا) چوهته دارسین با بچین به دوایدا تاره کو نوژی هینیان نه فوینت، نویتیریکان دهچن بۆ لای مام عدوللا و ته کلیفی لیده کن که بیته بۆ نوژی هینی تاره کو تهوانیش نوژی هینی تهجام بدن، تهویش له وه لامدا ده لیت: وه للا مادام ته مرۆ پیوستن به من، من ته مرۆ نایمه تهو نوژه.

بۆ هیلژاردنه کان دهینت قناعهت به عدولکان بکهین تاره کو باین لهو پرۆسه گرنگدا به شاداری بکن، تهویش له هیئتو بهرزه ونده ی گشتی و تاکیدا، که به هوی دهنگیکهوه دورنیسه هارکیشیه کی گرنک بگوریت، له بهر تهوه دهنگه کان ته مرۆ تهویش و بایه خیان هیده، له نممه ههنگاریکه له پینا شه قاروان بهرو گه رانهوی تهو بها و ترخه بۆ دهنگی مرۆقه کان به شتوبه کی بهر دهوام، بیگومان تهویش له ریگای گوزانکاری دهیت له نویتنه راندا، دواتر له سیاسه ته داره کاندرا رنگ دده اتهوه.

پرۆسه ی هیلژاردن په یامیکی تر به مرۆقه کان ده لیت، په یامی به کسانو و سهروخوی زاته کان و نهمانی جیوازیبه کومه لایه تیه کان له نیوان ته نامانی کومه لگادا، تهویش له نه بوونی جیوازی له نیوان بهرپرسیک و شوانیک له دهنگاندا، ته کهرچی کارن همدروویکان له رویه کی تریشه وهک به که، له روی ته مانده تی تهو گهل و میگهلدی که له بهر ده ستیاندایه.

ته گهر کاره کانی حکومت به ته ندازه ی رۆژانی پروپاگهنده ی هیلژاردن که چردهیت ته وه له رۆژانی تردا هه بوایه، که مترین گرفتار ههست پی ده کرد و زوترین خدمت خوی ما ده کرد، تهو کاتیش حکومت زۆر به جوته تهوه ده بووت سهیری دهروپشتی خوتان بکن له کاتی ناماده کردنی وهلام بۆ تهو که سانه تانه ددهن له کار و کرده کانی. جیگای خۆبه تی نامازه به راستیک بدین تهویش حکومت دهیت کار تهجام بدات چونکه تهو کی سهروشانیه تی و منه تیه تی، نایت، بهلام تهوی جیگای رهخنه و سهروهنشته که تهو بر و گوژه زۆرانه ی پاره که ترخان ده کرت بۆ کاریکی دیاریکراو زۆریکی بام لاولادا پهرش و بلاو دهیت تهوه و دهچیتته سهرو حیسابی خه لکانی تر، دواتر به گهنده لی گوزارشتی لی ده درت، چاره سهرو کردنی ته م گرفته کاره کانی حکومت چه دنبار ده کات، تهویش له ریگای دانانی که سیک له زاتیک برتیت که همیشه به ناگایه لیتی له ده دارۆژدا پرسپاری لیده کاته وه سه بارهت بهو کاره کی پی پی سپاردبو، تهو زاته خودایه و که سه کدش که سی موسلمان و دینداره، که ده سلات به غنیمه سه بر نه کات، به لگو وه کو بارقورسی شانی ته ماشای بکات و ناماده بیت له بهردم خه لکدا هممو گومانه کان بهرویت تهوه، پیش تهوی له دادگای بالای خودای پرسپاری لی بکرتیت. له بهر تهوه شیاوترین کهس بۆ تهوه متعانه ی پی بسپیریت و بیکه یته نوینه ی خوت، که سی موسلمانی باوهر داری به توانایه، ساغ بیت و توانای بیرکده وهی رهخنه گرانه و داهینه رانه ی هه بیت و له و دیو بازنه مه تلو فهو بریکه تهوه.

هیلژاردن له نیوان ئاکاره نایاسایی و هه لو یسته ناشارستانیه کاندرا

هیچ کهس و لایه ک مافی به کارهیتان و قورخکردنی نیبه له نیوان بهرجه سه ته کردنی بهرزه ونده ی کانی خۆیدا، لیسه وه تهو تهو کی کومسیون و سهروکی ههریم و سهروکی حکومته که چاودیری سهروته و سامانی گشتی و تهو داموه ده گایانه بکن، تا تهو سهروته و سامانانه به فوینت سهروته و داموه ده گاکانیش نه بنه دهزگا و مینبهری بانگه شه ی هیلژاردن بۆ بهرزه ونده ی کهس و لیست و قهواره کی دیاریکراو، به شتواریکی شارستانیه رۆژانه کار و تهو که کانی خویان بۆ هاولاتیان رایه رین.

۵- لیکنر نه وهی و دراندنی پۆسته راتی لایه نه کان: به داخه وه به بهرارد به سالی پیشتو تهوه ده بوو ته م دیاره ناشارستانیه بنه بر بوایه، به لام دهینت له گهل تهو هممو ته زمونه یه که له دوی به که کاندرا هینشا تاسی هوشیاری و بنه مانکی گیانی یه کتر قبولکردن و داینکردنی نازادیسه کان و پرۆسه ی دیو کراسی و سیاسیمان کامل نه بووه و بهر دهوام هه لته کانی رابردو دووباره ده کهنه وه، بیگومان ته م کارانه شه به یه کی له بهرجه سه ته رینی پیشیلکریه کان بهر امبه ر به یاسا و ریتمایه کانی کومسیون بالای هیلژاردنه کانه، لیسه وه رۆل و تهو کی دهزگاکانی راگه یانیدن و ریکخراوه مه دهنیه کان و دهزگا ته منیه کان ته وه یه که سه نواریک به تهو کارانه دابین و کومسیونیش بویتانه به دواو داچون و سزا و ریتمایه کان به پیته یته بهر تهو کهس و لایه نانه دا که ته م سهرویتچیانه دووباره ده کهنه وه.

۶- گزی و ساخته کاری: ماده و پرگه کلی (۲۸۶ بۆ ۲۹۶) له هه مان یاسای نامازه بۆ کروا و جۆر و شتوازه کانی ته جامدانی ساخته کاریه کانی زۆر بهروونی دیاری کردوه، ماده ی (۲۸۶) پیناسه ی ساخته کاری کردوه (بریتیه له گوزان و ناوژوو کردنه وهی راستیه کان به مه بهستی گزی و فیکردن له به لگه و نوسراوه کان

بیته هوی زیان گه یانیدن به بهرزه ونده ی گشتیه کان یا بهرزه ونده ی که سیک، دیاره کارت و تهواری دهنگه ران و فۆرمه کان و نوسراوه کانی کومسیون هممو ی به به لگه داده رین، سزاکانیش جۆر جۆر ته گهر ساخته کاریه کان له به لگه فه رمیه کان بکرت (اقرات الریمه) سزاکه شه بیته ماده ی (۲۸۹) به ند کردنه بۆ ماوه ی (۱۵) سال، به لام ته گهر له به لگه نافه رمیه کان بکرت سزاکه به ند کردن ده بیت به پیته ماده ی (۹۶ و ۹۵) بۆ ماوه ی (۱) سال، یان سزای دارایی (غرامه) یه، یان به هه روو سزاکه.

۶- بهر تیل و دهنگ کوپین: له ولاتی جیهانی سینه م و به داخه وه له ولاتی عیراق و هه ریمه کی خویشاندا، ته م دیاریدیه له کاتی بانگه شه و پروپاگهنده ی پرۆسه ی هیلژاردنه کاندرا، ریکخراوه یی و دهزگاکانی کومه لگه ی مه دهنی بیته یان پارت و لایه نه کان، زۆر به شتوبه کی دیار و بهر یلاو سه ر هه لده دن، هممو لایه ک به هه مو جۆر و شتواریک، دور له ئاکار و به ها یاسایی و شارستانیه کان ده ست ده کن به ته خشان و په خشان کردنی سامان و داهلی گشتی و کسینی دهنگ و خواستی هاولاتیان، بیگومان ته م کارانه هه روک چۆن پیچه وانه ی ئاکار و به ها مرۆیه کانه، له هه مان کاتیشدا کاریکه ری نه رینی له سه ر ده روون و بیستی تا که کان دروست ده کات، هم له روی سامانی ته وه یی و نیشتمانیه وه زیان به دارایی و ژیرخانی نابوری ههریم ده که به بیت، که پیوسته تهو سامان و داهاتانه له بهرزه ونده ی گشتی و ناوه دانه کردنه وه و جواتر کردنی شار و گنده و پیرانکراوه کانی کوردستان و پسرۆزه جۆر جۆر و هه مه لایه نه کاندرا خه رج بکرت، ماده ی (۳۰۷ تا ۳۱۰) که زۆر بهروونی تهو تاوان و رهفتارانه ی دیاری کردوه له گهل شتواز و جۆر بهر تیله کان و سزاکانی تهو جۆره هه لو یست و کردارانه، سزاکانی به پیته ماده کانی (۳۱۲ و ۳۱۳) به ند کردن و سزای داراییه

فره ره نه دانه ی بواری رامیاری و نابوری و فه ره هنگی و دیو کراسی و راگه یانیدن و په یوه ندیه نیوه وه لته تیه کان و سه ربازی و سه رجهم هارکیشه نیوه لته تی و هه ریمایه تیه کان روویان داوه، بۆیه ده بیت تمه ش خومان له گهل تهو گوزانانه دا بگوتین، ده ستبه ردار ی تهو ئاکار و رهفتار و هه لو یسته ناشارستانیه باین، چونکه له سه ر تاسی ده وه، یاسا و نیوه وه لته تیه کان و یاساکانی هیلژاردن و کومسیونی بالای هیلژاردنه کان، پرۆسه که له که دار و بی ناوه رۆک ده کات، له سه ر تاسی ناخوش به پیته یاسای سزادانی عیراقی له ماده کانی (۴۳۱، ۴۳۲، ۴۳۰) زۆر بهروونی شتواز و جۆر جۆر هه ر شه و تۆقاندنه کانی دیاری کردوه، له گهل تهو نامراز و که ره سانه ی به کاره هینرت بۆ ته م مه به سه ته، واته شتوازه کان و که ره سه ته کان، چ گوشتار یان کردار بیت، به نامه یا به هوی چه که وه بیت، هه ره شه کان راسته وخۆ ناراسته ی که سی بهر امبه ر بکرت، یان سه روته و دارایی، یان شه رف و شکومه ندی دهنگه ر و لایه نی بهر امبه ر بیت، سزاکانیش به پیته به ند و برگه کانی سه روته به ند کردنه له نیوان (۷) سال بۆ (۳) مانگ، یا سزای داراییه (غرامه).

۲- بوختان و جیو و ناوژواندن: ماده و پرگه کانی (۴۳۵، ۴۳۴، ۴۳۳) له یاسای سزادانی عیراقی تهو کردار و رهفتارانه ی به که ته (جنج) دیاری کردوه له گهل چۆنیته یی و شتوازه کانی راسته وخۆ بیت، یان له ریگه ی نامه و نووسین و بلا کردنه وهی له دهزگاکانی راگه یاننده جۆر جۆره کانه وه بیت، ماده کانی (۸۱) ۸۲، ۸۳) له هه مان یاسای سه روته، سزاکانی ته م جۆره که تانه له نیوان به ند کردن (۵) سال زیاتر نه بیت و له (۳) مانگ که مته نه بیت دیاری کردوه، یاخود غه رامه یی.

۳- گرتن و بهستی ریگایان و شوینه گشتیه کان، که تاییه مه ند کراوه به پر یار و ریتمایه کان بۆ سوود و بهرزه ونده ی گشتی هاولاتیان. به داخه وه دهینت له کاتی ته جامدانی پرۆسه ی پروپاگهنده و بانگه شه ی هیلژاردنه کاندرا، چه ند ها دیاره ی ناشارستانی ناریک و بیزار و بی که لگ ته جام ده درت، له لایه ن زۆریه ی ته نامان و جه مار و خودی لیست و قهواره جیاجیا کانه وه تهوار پیچه وانه یه له گهل تاداب و ئاکاره براه گشتیه کانی نیو کومه لگه و خواست و داوا و صافه رواکاری هاولاتیان. له لایه کی تره وه تهو هه لو یست و ده برینه نه سه رویتچییه کی ناشکرا و دیاری صاف و نازادیسه کانی هاولاتیان و یاساوی ریتمایه گشتیه کانه، هه ر وهک ماده کانی (۴۸۷ بۆ ۴۹۵) له یاسای سزادانی عیراقی بهروونی گرنکی به م بایه ته هه ستیار و پر بایه خانه داوه، له گهل دیاریکردنی سزای جۆر جۆر ی وهک به ند کردن و سزای دارایی (غرامه) بۆ سه رویتچیکاران، به تاییه تی دیاره کانی بهستی جاده و شوسته و ریگایانه کان و پچراندنی هاتوچ پیناندا، یان هورین و سه روته کان به دهنگیکه ی زۆر بهرز و بیزار که له شوینی گشتی و کانه کانی پشودا، یان گهران و سهردانی ناوهختی ته نامه کانی پارتسه کان به کوچه و ماله کاندرا، له بهر تهوه یی ته م رهفتار و هه لو یستانه هاولاتیان بیزار و ماندوو ده کات، پاشان له ره ویستی شارستانیه یی شکه وه تی کومه لگادا ناگوخت، ته مه و سه ره ی تهو هه مو که ناله زۆر و بهر یلانه ی پارته کان.

۴- به کارهیتانی داموه دهزگاکانی ده ولت و فه رمانه رانی میری و سه روته و سامانی گشتی و حکومت له هه لته تی پروپاگهنده ی هیلژاردن ادا. له عورفی سیاسی دنیادا حکومت و دامه زراوه کانی له سه رانه سه ری دنیادا له کاتی پرۆسه ی بانگه شه ی هیلژاردن ادا، ده بیت بیلایانه مامه له بکن له نیوان سه رجهم قهواره و لیسه رکا به ر کاندرا، چونکه تهو دهزگایانه مولکی گشتیه و



مافناس : نهوشیوان نه جمه ره رسول

به لگه نهویسته ده بیت پرۆسه ی هیلژاردن له چوارچیه ی یاسادا ته جام بدیت، که بریتین لهو یاسا و ریتمایه کانی کومسیونی بالای هیلژاردنه کان دیاریمان ده کات، لهو روانگه یهوه کومسیون بۆ هه یه تهو برگه و مادانه ی له یاسای هیلژاردن ادا هاتوه به پیته یته به سه ره قهواره و پالیروا و فه رمانه ریکدا یاسا و ریتمایه کان پیشیل ده کن، که تهویش هه وانه کردنی لادهران و سه رویتچیکارانه پاش ساغیونه وه ی به لگه تۆمه ته کان بۆ دادگای لیکو یته ره (محکمه التحقیق)، هه ره وه ها پوچه لکردنه وه ی تهو سه روته، یان تهو ویستگانه ی که گزی و ساخته کاری تیا دا ته جامدراوه، ته مه له لایه ک، پاشان یاساکانی سزادانی عیراقی (قانون العقوبات العراقی)، ژماره (۱۱۱) سالی (۱۹۹۹) کومه لیک تاروان و پیشیلکاری دیاری کردوه، له کاتی پرۆسه ی هیلژاردن ادا جۆر جۆر رووده ن و چه ند باره ش ده بنه وه! تهو رهوش و رهفتارانه کاریکه ری نه رینی و نیگه تیشانه ی ده بیت له سه ر ده رته جامه کانی پرۆسه که، هه ره وه تهو پیشیلکاری و کردارانه پیچه وانه ی ده ستور و به نده کانی چارنامه و په یامنامه نیوه وه لته تیه کانی تاییه ت به پرۆسه ی هیلژاردن و مافه کانی مرۆ و نازادیسه کانه، له هه مان کاتیشدا پیچه وانه ی به ند و برگه کانی یاسای سزادانی عیراقیه، لیسه وه تهو رۆل و پیگه ی یاساکان و سه روته ی یاسا و دادگاکان ده ره ده که ویت، بۆ ره خساندن و زه مینه سازی پرۆسه ی هیلژاردنی نازاد و داینکردنی تاسی و پاراستنی گیان و سهرومالی هاولاتیان به گشتی و پالیروان به تاییه تی! سزادانی لادهران و لیپیچه ونه یان تهو کیکی تهو یاساکانه، تهوانه ی له بهر چه ند ده سه کویتکی کاتی و تاییه تی جیبا یه تی، خودی پرۆسه که و ته زمون و میژوو، ناربانگی ته م گهل و ته وه یه شتووا و نارۆشن ده کن، له کاروانی شارستانیه ت و داهیتان و پیشکه رتن و رفۆرم و نویونه وه دا دوی دهخن.

تیشتا شه کورتی تیشک ده خه یه سه ر گرنکین تهو ئاکار و هه لو یسته نایاسایی و ناشارستانیه ی که له کومه لگه ی تیه دا و له کاتی هه لته ته کانی پروپاگهنده و پرۆسه کانی هیلژاردنه کاندرا رووده دن به م شتوبه:

۱- هه ره شه و به کارهیتانی ترس و تۆقاندن: ته گهر به خیرایی لاپه ره کانی میژووی رابردوی خومان له سه ر پرۆسه کانی هیلژاردنه کان هیلده یه وه، بۆ به لگه و سوود وه گردن و ته زمون! چه ند ها دیاره و حالته ی ته م جۆره دینه پیش چاو و یادمان، دیاره ته م خه سلته تانه سیمایه کی دیار و بهر چاری پرۆسه ی هیلژاردنه کانی ته م ناوچه و ولاته دوا که ته وه کان له روی چه مکه کانی دیو کراسی و کومه لگه ی مه دهنی و ده ست بهر کردنی صاف و نازادیسه کان، وه میرات بووته به شیک له مینوو و که لتور و فه ره هنگی تیه مه له ناوچه یه دا، به لام تیشتا له ده رته جامه ی تهو گوزانه جیاجیا و